

Покушај Бушове администрације да хитно понуди чланство Украјини и Грузији, на самиту НАТО у Букурешту, био је неуспешан, што је добро. Лоша страна свега је што се то десило само захваљујући противљењу Немачке и Француске. Лидери НАТО, попут Генералног Секретара те организације Јап де Хоп Схефера настављају да инсистирају на томе да је понуда за чланство неизбежна у блиској будућности, а с обзиром да све странке у САД, као и сви председнички кандидати подржавају ову политику, могуће је да су у праву, а да претходно питање од великог значаја за безбедност Запада није јавно разматрано ни у САД ни у већем делу Европе.

Ствар која такође није добра - не, практично је криминална гледано из угла стратешке неодговорности и интелектуалне глупости - јесте чињеница да се овај покушај одиграо уз три значајне теме у позадини, од којих су све захтевале највећи опрез у преузимању нових и опасних обавеза.

Прва тема, то је очигледно, јесте растући проблем НАТО и САД у Авганистану, што је довело до друге важне теме на самиту. А какав је тек успех самит био! Какав омаж преданости НАТО заједничким напорима у Авганистану и духу колективног само-жртвовања! Француска ће послати 700 нових војника, што ће рећи да је укупан однос - приближно један војник на сваких 400 квадратних миља авганистанске територије, или један војник на 40.000 Авганистанаца. Најбогатија група земаља на свету послаће 18 нових хеликоптера у Авганистан; делић у односу на број који сваког дана превози милионере до њихових европских скијашких одмаралишта.

Како стоје ствари, или ће НАТО наставити да се бори у Авганистану и следећу деценију, или чак следећу генерацију, или ће изгубити рат; а ако га изгуби, какав ће кредибилитет имати алијанса када је у питању гаранција било чије сигурности? И да ли ће ико моћи да гарантује да ће Канађани или Европљани, као данас, и даље имати вољу да се тамо боре у недоглед?

Друга тема је нова криза у Ираку, нарочито у Басри, која је, чини се, завршена нерешено, углавном захваљујући утицају Ирана. Ово доводи у озбиљну сумњу трајност успеха стратегије „налета“ Бушове администрације и разбија у парампарчад оно што је остало од неозбиљне тврдње Британије како се повлачи из јужног Ирака зато што је успела да стабилизује ту област.

Међутим, без обзира на негативан став британског јавног мњења у вези са операцијама у Ираку, Британија је једноставно морала да повуче већину својих трупа из Ирака уколико жели да повећа своје присуство у Авганистану. Баш као и у Сједињеним Државама, и у Британији нема више никаквих резерви за било какву одрживу војну операцију. Дакле: има ли неког у америчкој и британској војсци ко може да победи у Грузији? Које војске? Има ли пилота у авиону?

И, коначно, ту је глобално економско пропадање. Не знамо тачно докле ће оно стићи, и морамо се надати најбољем. Међутим, прогнозе неких од поузданих и уздржаних стручњака заиста су прилично суморне. Чак и безгрешни заговорници слободног тржишта, попут Мартина Вулфа из *Financial Times-a*, пишу да ће морати да се одустане од неких кључних економских идеја којима се руководила политика Запада последњих 20 година, или ће пак морати да претрпе корените промене.

Не само да оваква економска ситуација вапи за опрезом када су у питању нове, могуће, вероватно веома скупе обавезе; него би се уколико бисмо, далеко било, запали у заиста тешку глобалну рецесију, многе од политичких и културних могућности које су биле основа западне политике, и ЕУ и НАТО проширења, могле довести у питање, додуше не заувек, али свакако у неколико наредних критичних година. Чује се да је од свега најважније то што се и демократија налази на утврђеном и неизбежном путу проширења.

У ситуацији велике економске кризе, не бих дао ни пет пара на могућност опстанка демократије у Грузији и Украјини. Ако ове земље постану чланице НАТО, сви ћемо се суочити са великом срамотом - нечим што већ вреба иза ћошка у Турској, уколико војни естаблишмент настави са очигледном жељом да судским путем забрани и развласти владајућу исламистичку партију. Заиста, уколико се животни стандарди драстично погоршају, демократија у неким деловима Источне Европе, односи са заједницама имиграната у појединим деловима Западне Европе и привлачност целокупног западног демократског модела, могли би се, барем на извесно време, довести у питање.

У таквим околностима, тешко је наћи одрживу, рационалну рачуницу која би подржала НАТО проширење за две нове чланице, од којих је у једној (Грузији) у току нерешен грађански рат, а у другој (Украјини) већина становништва против чланства у НАТО. А то се зове „ширење демократије“?

Ако оставимо по страни домаће политичке рачунице у Америци, цео овај процес

Три лица инфантности: Самит НАТО у Букурешту

Пише: Анатол Ливен

понедељак, 14 април 2008 22:48

рефлектује дубоку инфантност великог броја западних земаља. У Сједињеним Државама, инфантну илузију свемоћи, при чему је, као, небитно колико обавеза САД имају на другим местима – јер Сједињене Државе, јел'те, могу да раде шта год пожелеле; у већини земаља Западне Европе јавља се дечији синдром зависности од САД, подгреван дубоком жељом да се не мора мислити и делати као што то чине одрасли, по питањима потреба и трошкова европске одбране; док у Источној Европи постоји детињаста опседнутост историјском љутњом на Русију.

Ако се овај процес настави, наћи ћемо се у ситуацији да ће се НАТО обавезати на Члан 5, по коме ће се, ако је неопходно, борити за Абхазију у Грузији и Севастопољ у Украјини. Господин де Хоп Схефер заговарао је НАТО проширење на ове земље, и чак је - што је непримерено - одбио да се одржи демократска расправа у самој организацији, којој би он требало да служи, изјављујући да је дискусија завршена и да ће Украјина и Грузија сигурно ускоро бити примљене, шта год да се деси.

Схефер је Холанђанин. Да ли он то наговештава да ће се холандска војска - да је тако назовемо - борити да одбрани Украјину или Грузију? С обзиром на то да је већ сасвим очигледно одговорио на то питање, да ли заиста још нешто треба да се каже?

АнатоЛ Ливен је професор на одељењу за проучавање рата на Краљевском колеџу у Лондону, виши уредник у часопису „*The National Interest*“ и старији партнер фондације Нова Америка у Вашингтону. Његову најновију књигу, *Етичка Стварност: Визија америчке улоге у свету*, коаутор Џон Халсман, објавила је издавачка кућа *Vintage*

(04.04.2008. *The National Interest*)